

První zázrak na ledě. Jak Kanadáné v britských službách sesadili Kanadu

6.12.2024 - Luboš Brabec | Česká olympijská

Olympijské hry v Berlíně z roku 1936 se do historie zapsaly jako sportovní podnik brutálně zneužitý nacistickou propagandou. Tehdejší příběhy se připomínají při každé příležitosti, při každých nových Hrách.

Už mihn se mluví o ZOH v bavorském Garmisch-Partenkirchenu, které se konaly v únoru 1936 a ve své podstatě byly generálkou na Berlín. Hákové kříže na každém kroku, nacistické pozdravy nejen německých olympioniků a účast nejvyšších představitelů režimu na sportovištích, v čele s Adolfem Hitlerem.

Pokud však zůstaneme pouze u sportu, proslavily se ještě jedním výrazným způsobem. Kanada poprvé v historii nezískala zlaté olympijské medaile a poprvé na velkém turnaji podlehl evropskému mužstvu, Velké Británii.

Byl to první zázrak na ledě. Stal se téměř o půl století dřív než slavný Miracle on Ice z roku 1980 (kdy američtí vysokoškoláci porazili „neporazitelný“ Sovětský svaz).

Nápad irského obchodníka

Dnešním pohledem jsou hokejisté Velké Británie sympatický outsider, jenž občas nakoukne do elitní skupiny mistrovství světa a pak zase sestoupí, jako třeba letos na turnaji v Praze. Ale před stovkou let tahle země patřila k evropským hokejovým velmocem.

V roce 1903 se stala první, kde se konala pravidelná mistrovská soutěž, a také jako první postavila halu s umělou ledovou plochou. O něco později, ve třicátých letech, se mohla pyšnit profesionální ligou, kde hráči brali deset liber týdně, tedy víc než nejlepší fotbalisté, a na zápasy chodilo 10 tisíc fanoušků.

Pro ilustraci tehdejších poměrů: v meziválečném období mělo Československo s Velkou Británií negativní bilanci tří vítězství a čtyř proher.

O slávu britské reprezentace se nejvíc zasloužil irský obchodník Bunny Ahearne. Hokej nikdy nehrál a podle všeho mu ani příliš nerozuměl, ale v Londýně vlastnil cestovní kancelář a mezi vážené klienty patřila kanadská mužstva vydávající se na zájezdy do Evropy. V první řadě do Anglie a Skotska.

Právě tam získal cenné kontakty, jež později zúročil jako sekretář britského hokejového svazu. Stal se jím v roce 1933 a dal si za cíl uspět v Garmisch-Partenkirchenu.

V té době už Britové využívali služeb studentů a vojáků z Kanady, ale s vyhlídkou na olympijské hry to chtělo větší kalibr. Ahearne se proto rozhodl oslovit kvalitní zámořské hráče, kteří se narodili ve Velké Británii a splňovali by podmínky pro start za reprezentaci. Sehnat takové údaje nebylo snadné, ostatně v novinách se kolikrát u sportovců neuváděla ani křestní jména, ale prý měl „krtka“ na kanadském svazu a přes něj získal cenné informace.

V dobách doznávající hospodářské krize nebylo složité nalákat Kanadany na britské gáže, a tak lodě plující přes Atlantik začaly vozit první vyslance s hokejkami a bruslemi.

Největší posilou se stal brankář Jimmy Foster, rodák z Glasgowa, který se do zámoří s rodiči odstěhoval v sedmi letech a dvakrát s týmem Monton Hawks získal Allan Cup, trofej pro nejlepší amatérský tým Kanady.

Podobný příběh prožil útočník Alex Archer. Narodil se v Essexu, ve třech letech odplul do Kanady a do rodné země se vrátil v roce 1935, kdy dostal nabídku z mužstva Wembley Lions.

Možná nejdůležitější postavou britského zázraku byl ovšem trenér Percy Nicklin. Úspěšně vedl už zmíněný Moncton, kde se proslavil jako svérázný kouč. Tréninky začínaly v sedm ráno, hráči museli držet přísnou životosprávu a zakazoval jim i novinku zvanou automobil, protože je prý pouze naučí lenosti.

Zkrátka a dobře: jedenáct z třinácti členů britského týmu, který v únoru odcestoval do Garmisch-Partenkirchenu, se hokej naučilo hrát v Kanadě.

Kanadský protest

I když Britové už o rok dřív získali na světovém šampionátu ve Švýcarsku bronz a klub Oxford University vozil trofeje ze Spengler Cupu, v zámoří nikdo tuto hrozbu nebral vážně. Ostatně Kanada měla důležitější věci k řešení.

V první řadě to byla nominace na ZOH 1936. Do té doby posílala kolébka hokeje do Evropy vítěze Allan Cupu, což sice nebyl nejsilnější možný amatérský výběr, ale šlo o sehraný tým, který na konkurenci – s výjimkou MS 1933 – vždy pohodlně stačil. Do Ga-Pa proto mělo vyrazit mužstvo Halifax Wolwerines. Jenže po úspěšné sezoně odešlo pět klíčových hráčů za lepším, skoro polovina kádru, a tak se na svazu rozhodli raději složit výpravu z opor několika klubů.

I tak všichni doufali, že zlaté medaile jsou jisté.

Funkcionáři pro formu podali protest proti startu Jimmyho Forstera a Alexe Archera, neboť do Velké Británie odešli bez povolení svazu, před startem turnaje kolem toho bylo docela dusno, ale nakonec velkoryse stížnost odvolali. Za pár dnů toho už možná litovali...

Turnaj v Ga-Pa byl velmi dobře obsazený. Zatímco na předchozích ZOH v Lake Placidu, uprostřed hospodářské krize, dorazili z Evropy pouze Němci a Poláci, teď se sešlo patnáct mužstev. Rozdělena byla do čtyř skupin, z nichž osm týmů postoupilo do mezikola a čtyři nejlepší následně do finálové skupiny.

První dny se žádné překvapení nekonalo. Favorité vyhrávali a všichni byli průběhem turnaje nadšeni. Část zápasů se konala na nově vybudovaném stadionu s umělým ledem (o šedesát let později tam Jaromír Jágr a spol. v utkání Světového poháru podlehnou domácí reprezentaci 1:7) a část v malebných kulisách jezera Riessersee, po němž je pojmenován i místní klub, někdejší bašta německého hokeje.

Pro úplnost dodejme, že základní skupinou prošlo bez inkasovaného gólu i Československo, když postupně porazilo Belgii, Maďarsko a Francii.

Britské překvapení

První velké překvapení se zrodilo 11. února. Velká Británie dokázala porazit Kanadu 2:1. První gól vstřelila už ve dvacáté vteřině, před první pauzou sice inkasovala, ale pak gólman Jimmy Forster

začal předvádět neskutečné věci. Nikdo z kanadských útočníků si na něj nepřišel, naopak čtyři minuty před koncem Britové dokázali skóre překlopit na svou stranu. Vítězný gól vstřelil Edgar Brenchley, který se hokej naučil hrát v kanadském městě Niagara Falls.

Finálová skupina, kam postoupily Kanada, USA, Velká Británie a Československo, se začala hrát o tři dny později. Tam teprve zámořský tým pochopil, jak krutou porážku utrpěl. Až v té chvíli totiž Kanadané ke svému překvapení zjistili, že v turnajovém systému se do finálové skupiny započítávají výsledky z mezikola. Jinými slovy: žádná odvěta s Velkou Británií se konat nebude.

I teď zámořská velmoc protestovala, ale bylo jí to málo platné. Hrací systém byl odsouhlasený na poradě před začátkem turnaje, a byť se jí výpravy USA a Kanady neúčastnily, jejich funkcionáři zápis dostali.

Britové následně porazili Československo 5:0 a připsali si bod za pořádně odpracovanou remízu 0:0 s USA (podle pravidel se třikrát prodlužovalo, a když nepadl gól, zůstalo u nerozhodného stavu). To jim k senzačnímu zlatu stačilo. Kanada skončila druhá, bronz brali Američané a na čs. tým, který ve finálové skupině nedokázal skórovat, zbyla čtvrtá příčka.

Velká Británie se tak stala prvním olympijským vítězem z Evropy. A jelikož tenkrát byl turnaj zároveň mistrovstvím světa i Evropy, byla také prvním mužstvem, které získalo tyto tři trofeje najednou. Až v letech 1956, 1964 a 1968 ji dokázal napodobit Sovětský svaz.

Pro Kanadu se aspoň slabou útěchou stala skutečnost, že příští rok na světovém šampionátu, a zrovna v Londýně, se dokázala Kanadánům v britských službách pomstít.

Výhra 3:0 jim zřejmě nepřipadala jako dostatečná satisfakce, proto vyvolali i několik rvaček. Londýnské publikum tím natolik rozlítli, že na led začaly létat mince, pomerančová kůra, noviny, plechovky...

Konec rivality

Byl to zároveň poslední velký zápas Kanady a Velké Británie.

K plánované olympijské odvetě už nedošlo, protože kvůli druhé světové válce musely být Hry v letech 1940 a 1944 zrušeny. A pak britský hokej výrazně ustoupil do pozadí. I proto, že v nových časech profesionální liga přestala prosperovat, čímž ztratila přitažlivost pro posily z Kanady. Většina z nich se vrátila za moře, někteří už v době války.

V roce 1952 se reprezentace dokonce odhlásila ze ZOH, neboť funkcionáři ji nepovažovali za konkurenceschopnou, a na olympijský led se zatím nevrátila. Neukáže se ani v Miláně 2026, ve své kvalifikační skupině totiž skončila až třetí za Dánskem a Norskem.

Kanadsko-britská hokejová rivalita pokračovala po válce aspoň v osobě Bunnyho Ahearneho. Někdejší mazaný obchodník se stal jedním z nejvyšších funkcionářů IIHF a mezinárodní federaci vedl s přestávkami celkem dvanáct let, s pozicí prezidenta se rozloučil až v roce 1975. Charakteristickým pro jeho funkční období byl tvrdý kurs proti Kanadě a všem jejím snahám dostat profesionály na vrcholné turnaje.

Přesto mu v zámoří odpustili a v roce 1977 ho přijali do Hockey Hall of Fame. Posmrtně byl uveden i do nově vzniklé Síně slávy IIHF. Stejně jako Jimmy Foster a Carl Erhardt, brankář a kapitán zlatého mužstva z olympijského turnaje v Garmisch-Partenkirchenu.

<https://www.olympijskytym.cz/article/prvni-zazrak-na-lede-jak-kanadane-v-britskych-sluzbach-sesadili>

-kanadu-